

FITXA IDENTIFICATIVA

DADES DE L'ASSIGNATURA

Codi: 33800
Nom: Geografia i medi ambient a l'Àfrica
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1318 - Grau en Geografia i Medi Ambient	Facultat de Geografia i Història	3	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1318 - Grau en Geografia i Medi Ambient	Geografia i medi ambient en l'Àfrica	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

MEMBRADO TENA JOAN CARLES

MAYORDOMO MAYA SANDRA

RESUM

L'assignatura *Geografia i medi ambient a l'Àfrica* estudia el medi natural, la població i les activitats econòmiques d'un continent que s'identifica amb subdesenvolupament, fam, misèria, conflictes, etc. No obstant això, a l'Àfrica hi ha situacions força contrastades i grans diferències regionals, amb països molt dependents d'uns pocs recursos naturals i països d'economia diversificada, que s'han integrat en l'economia mundial. L'explotació de les riqueses i les inversions econòmiques procedents de l'exterior caracteritzen la inserció del continent en l'actual procés de globalització, i tenen un elevat cost mediambiental.

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

L'assignatura no presenta requisits previs. No obstant açò es recomana als alumnes revisar conceptes

bàsics estudiats en les assignatures Introducció a la Geografia i Medi Ambient, Introducció a la Geografia Física i Introducció a la Geografia Humana, així como de la Cartografia i SIG.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

-

Capacitat d'anàlisi i síntesi.

Capacitat de treball en equips de caràcter interdisciplinari.

Capacitat de treball individual.

Compromís amb valors d'igualtat de gènere, interculturalitat, igualtat d'oportunitats i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat, cultura de la pau i valors democràtics, i solidaritat.

Comunicació oral i escrita en la llengua pròpia i coneixement d'una llengua estrangera.

Dimensions temporal i espacial en l'explicació dels processos socials i territorials i mediambientals.

Diversitat de llocs, regions i localitzacions i les seues relacions.

Espais geogràfics regionals.

Mètodes d'informació geogràfica.

Motivació per la qualitat en el treball, responsabilitat, honestat intel·lectual.

Relació i síntesi de la informació territorial transversal.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Estats i fronteres al continent africà

El primer tema del programa estudia l'actual organització territorial del continent africà, el sorgiments de nous Estats com a resultat de la descolonització, les fractures geopolítiques derivades de la irracionalitat de les fronteres i que deriven en conflictes que provoquen guerres i milions de persones refugiades i desplaçades, i que agreugen els problemes mediambientals. A més, s'estudien altres conflictes geopolítics en latituds intertropicals (Amèrica del Sud) o en altres àrees de desintegració política (URSS, Iugoslàvia)

2. El marc natural i l'estat del medi ambient

Aborda les activitats humanes, els diferents components naturals de l'espai geogràfic: l'estructura del relleu, les grans unitats morfoestructurals, el clima i els biomes, la xarxa hidrogràfica. Especial atenció mereix la qüestió de l'aigua. Disposar d'aquest recurs en quantitat i qualitat suficient és un dels reptes més importants als quals s'enfronta l'Àfrica, i el seu control ha estat i és causa de conflictes i tensions. Finalment s'analitzen els canvis en el medi ambient: la desforestació, la degradació del sòl, la contaminació de l'aigua, la pol·lució atmosfèrica o l'accelerada pèrdua de biodiversitat, que són un greu obstacle al desenvolupament.

3. Població i migracions al continent africà

En aquest tema s'analitza la dinàmica, la distribució geogràfica i la composició de la població. A l'Àfrica el creixement demogràfic i urbà ha estat espectacular, i un dels principals problemes als quals s'enfronta la societat és la inserció de milions de joves a la vida activa. La població es caracteritza per l'elevada mobilitat, amb importants migracions internes i externes. Per a moltes famílies, l'emigració d'un dels seus membres és la solució als problemes de subsistència.

4. Canvis socioeconòmics recents

S'estudien les activitats econòmiques en l'actual procés de globalització. L'agricultura continua sent el principal sector econòmic en nombrosos països. L'aportació de la indústria manufacturera és modesta, degut en gran part per les deficients infraestructures de transport, mentre que la indústria extractiva ocupa un lloc molt destacat en el creixement econòmic de l'Àfrica. La inserció del continent en l'economia mundial es realitza a través de les exportacions de les seves riqueses naturals, que atreuen un gran volum d'inversions i que en la majoria dels casos tenen un negatiu impacte ambiental.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVATATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	30,00
Pràctiques a l'aula	15,00
Altres activitats	15,00
Total hores	60,00

ACTIVATATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	30,00
Estudi i treball autònom	60,00
Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	0,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

En la classe s'explicarà el contingut bàsic de cada tema i el professor donarà informació sobre els materials i lectures recomanades, que l'alumne ha de llegir i comentar. A l'aula es fomentarà l'aprenentatge actiu, el comentari de textos seleccionats, l'argumentació i la reflexió crítica.

En les hores de tutoria, individuals i col·lectives, professor i alumnes tracten de resoldre els problemes i les dificultats que vagin sorgint en el procés d'aprenentatge i en la realització de les activitats.

AVALUACIÓ

L'avaluació general constarà d'una prova escrita (el 75% de la nota final, que es desglossa en un 60% pel contingut de les classes teòriques i un 15% pel contingut d'activitats complementàries) i d'activitats pràctiques (25% restant). No cal aprovar l'examen teòric per a aprovar l'assignatura (les pràctiques poden compensar). L'alumnat que no supere l'assignatura en la primera convocatòria mantindrà les notes de les pràctiques per a la segona convocatòria. La segona convocatòria avaluarà els criteris teoricopràctics de la mateixa manera que en primera convocatòria.

BIBLIOGRAFIA

Bàsiques

- Azcárate, Blanca, Azcárate, Mª Victoria y Sánchez, José (2009): Grandes espacios geográficos. Subdesarrollo y países emergentes, UNED, Madrid.
- Brunel, Sylvie (2004): L'Afrique, Éditions Bréal, Rasny-sous-Bois cedex.
- Clement, Gérard y Jambard, Pierre (2010): L'Afrique et le Moyen-Orient, Bréal, Paris.
- Santamaría, Antonio -coord.- (2006): África en el horizonte, Los Libros de la Catarata, Madrid.
- Smith, Stephen (2009): Atlas de l'Afrique, Autrement, Paris.
- Arendt, H. (1945). Imperialism, nationalism, chauvinism. The Review of Politics, 7(4), 441-463.
- Marshall, T. (2015). Prisoners of geography: ten maps that tell you everything you need to know about global politics. London, Elliott & Thompson

Complementàries

- Aldekoa, Xavier (2014): Océano África. Península, Barcelona.
- UNEP (2008): AFRICA Atlas of Our Changing Environment, [http://www.unep.org/dewa/Africa/AfricaAtlas/\(FR/EN\)](http://www.unep.org/dewa/Africa/AfricaAtlas/(FR/EN))
- UNEP (2010) : Afrique. Atlas de l'eau (FR/EN). United Nations Environment Programme (Diapositives de

l'Atles del Medi Ambient <http://na.unep.net/atlas/africa/book.php>)

- Arsuaga, J. L., & Martínez, I. (1998): La especie elegida
- Diamond, J. M., & Ordunio, D. (1997). Guns, germs, and steel.
- Harari, Yuval (2014): Sapiens: A Brief History of Humankind (The cognitive revolution)
- Johanson, D. (2001). Origins of Modern Humans: Multiregional or Out of Africa?. Action Bioscience